

informačný bulletin

Novosti vedy, techniky a ekológie

Informácie z vedy, techniky a životného prostredia v ČSFR vychádzajú dvakrát do mesiaca a sú určené pre novinárov, orgány OZ, výskumné a výrobné organizácie v ČSFR ročník XX.

vyšlo v júli 1991 - číslo 13/91

vedúci redaktor: dr. Ľubomír Lenoch

adresa redakcie: Štefanovičova 3, 811 06 Bratislava
tel. 07/497-117

ročné predplatné: 240,- Kčs

vydáva: Ústav aplikovanej kybernetiky v Bratislave

vytlačil Úsek polygrafickej výroby Vedy, vydavateľstva SAV, Bratislava

ev. č. ÚVTEI 81 032

OBSAH

tvorba a ochrana životného prostredia: Primátori majú slovo (s.3); Slovenská veda a riešenie ekologických problémov životného prostredia (s.6); PROJEKT LABE (s.7);

vysoké školy: Regionální univerzitné centrum (s.8); Sú potrebné údaje o vysokých školách? (s.9);

Z pracovísk výskumu a vývoja: Voda - významní složka životního prostředí (s.11); Potrebujete elektrohydraulický servopohon? (s.12); Vplyv práce s počítačom na rozvoj technicky nadaných žiakov (s.13); Zachovanie, využitie a reprodukcia genofondu lesných drevín (s.14); **Z našej výroby:** Snížení pracnosti při dokončování vodících ploch (s.14); Mobilná pásová píla (s.15); Rozmach výroby zařízení "netřískových" způsobů obrábění (s.16); Linka na výrobu a balení kostkového cukru (s.16);

Kto je kto? (... a čo je čo?): Komisia Predsedníctva SAV pre životné prostredie (s.17);

povedali, napísali....: Dôvera sa ľahko stráca (s.18); Jediná otázka (s.19); Spěch s čistou hlavou (s.19); SOS z Banskej Štiavnice (s.19); Podali si ruky (s.20);

Z chystaných a uskutočnených podujatí: Medzinárodný poľnohospodársky veľtrh v Rakúsku (s.20); O medzinárodnej výstave učebných pomôcok a didaktickej techniky MEDACTA '91 (s.20); Letní škola slovenských studií (s.21);

z recenzí: Zborníky došlé do redakcie (s.21);

zo Slovenskej technickej knižnice: Zoznam patentových rešerší vypracovaných v SLTK/OPL (s.22);

KALENDÁR VÝROČÍ: pre obdobie od 17.7. do 31.7.1991 (s.25);

Informačný marketing bulletinu Nvte: má za cieľ zabezpečovať tok informácií medzi výskumom a výrobnou sférou (s.26).

=====
Uverejnené informácie možno použiť v prostriedkoch masovej informácie a propagandy (uverejniť alebo ich prevziať ako holý námet - podľa § 12, 13 a 15 autorského zákona).
=====

Autori príspevkov tohto čísla:

Ing. Ján Tarageľ (s.3); Ing. Ján Skupin (s.4); Peter Mináč (s.5); Ing. Dušan Fraňo (s.5); RNDr. Pavol Eliáš, CSc. (s.6); Ing. Tomáš Hrubý (s.7); doc. RNDr. Jaromír Hajer, CSc. (s.8,10); PhDr. Tomáš Hrbek (s.10); Ing. Tomáš Kozík, DrSc. (s.10); doc. PhDr. Miroslav Bažány, CSc. (s.10); doc. Ing. Dušan Podhradský, CSc. (s.11); Ing. Jan Mlejnek (s.11); Ing. Juraj Ihring, CSc. (s.12); PhDr. J. Lazníbatová, CSc. (s.13); Ing. Ladislav Finta, CSc. (s.14); Ing. Antonín Zermeg (s.14); Ing. Juraj Šulc (s.15); Ing. Antonín Zermeg (s.16); Ing. Dušan Bloudek (s.16); RNDr. Pavol Eliáš, CSc. (s.17); Ing. Jozef Polák, CSc. (s.20); Ing. Tomáš Kozík, DrSc. (s.20); doc. PhDr. Jan Kuklík, CSc. (s.21).

Znížený poštový poplatok povolený pod číslom 12/1990 - RPP Bratislava

Impulzem pro vývoj a výrobu zařízení této linky byl požadavek výroby kostkového cukru ve slovenském potravinářském průmyslu.

Podkladem k řešení byla zařízení různých zahraničních firem, která jsou v provozu v některých cukrovarech v České republice.

Linka je plně automatizovaná a svojí skladbou jednotlivých zařízení zajišťuje:

- přípravu vstupní hmoty (cukrové krupice) zvlhčením;
 - lisování kostek cukru, rozměr kostky 11,5x18x18,3 (mm);
 - přesun vylisovaných kostek cukru do sušicího zařízení;
 - vysušení kostek v sušicím zařízení na požadovanou vlhkost;
 - doprava kostek do plničky kostek cukru;
 - složení nástřihu a jeho slepení do tvaru krabice o rozměrech 161 x 110,5 x 55 (mm);
 - uložení kostek cukru do krabic o hmotnosti 1 kg;
 - váhová kontrola naplněných krabic s vyřazováním krabic o nižší hmotnosti;
 - uzavření krabic s následným přilepením víka;
 - skupinové balení do papírového obalu po 10 ks krabic o celkové hmotnosti 10 kg.
- Balíky dovolují jejich automatizovanou paletizaci. Tato však není součástí linky.

Kapacita linky je 3000 kg kostkového cukru za 1 hod.

Ole požadavku zákazníka je možná změna rozměrů kostky, ne však změna nástřihu krabice.

Informace: Konštruktka š.p., Smetanova 6, 911 90 Trenčín

=====

Kto je kto? (... a čo je čo?)

=====

Komisia Predsedníctva SAV pre životné prostredie

Problémy životného prostredia boli v pozornosti Slovenskej akadémie vied prakticky od jej vzniku, najmä však od šesťdesiatych rokov. V roku 1964 vznikla Komisia pre tvorbu životného prostredia pri Predsedníctve SAV, ktorej aktivita sa prejavila vo výskumnom a inštitucionálnom zabezpečení riešenia problémov životného prostredia na Slovensku. V súčasnosti pôsobí pri Predsedníctve SAV komisia pre životné prostredie, ktorá bola zriadená dňa 22.2.1990 ako poradný orgán Predsedníctva SAV pre odborné posudzovanie otázok súvisiacich so starostlivosťou o životné prostredie a riešenie koncepčných otázok rozvoja vedy a výskumu v oblasti systémovej analýzy a systémoveho prístupu k prostrediu človeka a organizmov (Dočasný štatút K P SAV pre ŽP, § 2). Členmi Komisie sú pracovníci Slovenskej akadémie vied, vysokých škôl a iných ústredných orgánov a inštitúcií na Slovensku. Komisia má sídlo v Bratislave a jej činnosť po stránke organizačnej, administratívnej a hospodárskej zabezpečuje pracovisko predsedu Komisie. Predsedom Komisie je RNDr. Milan Ružička, CSc., riaditeľ Ústavu krajínnej ekológie SAV. Pre zabezpečenie špeciálnych úloh, trvalého alebo krátkodobého charakteru, Komisia zriaďuje subkomisie. V súčasnosti pracujú pri Komisii P SAV pre životné prostredie tieto subkomisie:

1. Subkomisia pre teoretické a metodické projekty (vedúci RNDr. P. Eliáš, CSc.),
 2. Subkomisia pre realizačné projekty a expertízy (vedúci Ing. Z. Bedrná, DrSc.),
 3. Subkomisia pre prierezový projekt ekologických odpadov vodného diela Gabčíkovo-Nagymaros (vedúci RNDr. M. Ružička, CSc.),
 4. Subkomisia pre koncepciu a zabezpečenie výuky (vedúci RNDr. M. J. Lisický, CSc.) a
 5. Subkomisia pre ochranu a racionálne využitie genofondu (vedúci RNDr. F. Hindák, DrSc.).
- Komisia je vybavená právomocami, ktoré sú potrebné na zabezpečenie plnenia úloh. Napríklad, Komisia je oprávnená vyžadovať od pracovísk SAV a od odborných útvarov Úradu Predsedníctva

SAV informácie a podklady, ktoré potrebuje pre svoju činnosť a odborné stanoviská k spracovaným materiálom. Komisia pri svojej činnosti spolupracuje podľa potreby s ostatnými pomocnými orgánmi SAV, príp. ČSAV a mlmoakademickými orgánmi. Podľa článku II Dočasného štatútu má Komisia Predsedníctva SAV pre životné prostredie tieto úlohy:

- využívať poznatky dosiahnuté na pracoviskách SAV a vedecko-výskumnej základne pri plnení úloh Predsedníctva SAV ako nezávislého expertízneho orgánu pre vládu SR a štátne orgány pri riešení otázok ochrany a tvorby životného prostredia,
- iniciatívne sa vyjadrovať ku koncepčným, analytickým a prognostickým materiálom, vedeckým expertízam a zámerom štátnych a iných orgánov alebo inštitúcií v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia,
- podieľať sa na komplexnom formulovaní vedeckých problémov starostlivosti o životné prostredie a vyvíjať úsilie k cieľavedomej, organizovanej spolupráci pracovníkov SAV, ČSAV, vysokých škôl a rezortov pri riešení teoretických a metodických otázok životného prostredia,
- ovplyvňovať nielen bádateľskú činnosť, ale tiež realizáciu vedeckých poznatkov v praxi a realizačné procesy pri riešení praktických problémov v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia,
- iniciatívne upozorňovať Predsedníctvo SAV, prípadne vládu, štátne a iné orgány na vznikajúce alebo pretrvávajúce nedostatky a problémy v životnom prostredí Slovenskej republiky,
- z hľadiska zabezpečenia potrieb starostlivosti o životné prostredie sledovať stav a plnenie výskumných projektov a úloh a iniciatívne predkladať vláde SR, štátnym orgánom a iným organizáciám podnety a námety pre účasť vedy na riešení zásadných problémov starostlivosti o životné prostredie v SR,
- podieľať sa, prípadne organizovať konkurzné konanie na riešenie úloh zadávaných ústrednými alebo inými orgánmi v oblasti starostlivosti o životné prostredie,
- rozvíjať spoluprácu s národnými inštitúciami a občianskymi iniciatívami pri riešení otázok starostlivosti o životné prostredie,
- rozvíjať zahraničnú spoluprácu s obdobnými orgánmi vedeckých inštitúcií a sledovať možnosti medzinárodnej vedeckej spolupráce, najmä pri aktívnej účasti na medzivládnych a medzinárodných programoch v oblasti životného prostredia.

=====

povedali, napísali...

=====

Dôvera sa ľahko stráca

Pán Heinz PIPPAN chodíva každý týždeň z Viedne do Bratislavy na tri-štyri dni, vlastne tu má pracovisko. Je riaditeľom spoločnosti, ktorá sa zaoberá poradenstvom a patrí pod rakúsku banku Länderbank. Náplňou jeho Slov Consultu je pomáhať zahraničným firmám hľadať na Slovensku partnerov v obchode a podnikaní, preto je v kontakte s viacerými ministerstvami. V minulých dňoch sa niekoľkým novinárom zveril s pocitmi, ktoré po roku práce u nás, ale najmä v poslednom období prežíva. Hovorí:

Už sma na Slovensku veľa investovali - nielen finančných prostriedkov, ale aj fyzickej námahy, pracujeme na hranici našich limitov. Organizujeme školenia, inštruktáže pre odborníkov, pripravujeme podujatia aj mimo Bratislavy. Chceme tímočiť síce dojmy cudzinca, podnikateľa, ale aj zamestnanca firmy, ktorej na Slovensku záleží.

Obávam sa, že sa tu začínajú robiť nenapraviteľné chyby a sú príklady, ktoré to môžu potvrdiť. V nejednom prípade sme sa stretli s neresnosťou voči zahraničnému partnerovi.

Tri mesiace istý koncern viedol s vaším ministerstvom rozhovory, 20 jeho ľudí tu pracovalo na detailných analýzach a bolo prakticky dohodnuté, že dohody sa

v polovici júna podpíšu. Tri dni predtým sme museli konštatovať, že ministerstvo sa nedrží pôvodnej dohody. Stal sa nám prípad, že minister dal sľub, dohodol niečo, a keď sme išli za jeho námestníkom, ten iba mával rukou a rozhodnutie svojho šéfa "zmietol zo stola". Koncern, ktorý sa cítil poškodený, chcel urobiť európsky škandál, usporiadať medzinárodnú tlačovú konferenciu, na ktorej by situáciu opísal. Keby sa takýto chýr dostal do sveta, podnikatelia by Slovensko obchádzali.

(Pravda č. 145/91 - str. 7)

Jediná otázka

Vladimírovi Dlouhému, ministrovi hospodárstva ČSFR

. Zaujímam by ma váš názor na postup niektorých slovenských podnikov, napríklad Tesly v Nižnej na Orave či Calexu v Bánovciach nad Bebravou a obchodných organizácií napr. Domáce potreby, či OTEX v Bratislave, ktoré sa rozhodli zbaviť sa obrovských zásob výrobkov znížením cien. Zvedavá som o to viac, že viaceré české denníky rozpúťali v tejto súvislosti veľkú proti-kampaň, kde padali aj také slová ako slovenský socializmus (LIDOVÉ NOVINY) a podobne...

- O tomto nič neviem, ak to však vaše podniky urobili, som prvý, kto s tým súhlasí. Veď ide o trhové správanie sa. Navyše, každá firma si predsa môže robiť, čo uzná za vhodné.

(Národná obroda č. 142/91 - str. 2)

Spěch s čistou hlavou

"Situace na světovém kapitálovém trhu je letos horší než loni, ale lepší než napřesrok. Co do zájmu investorů, dělíte se o první a druhé místo ve východní Evropě s Maďary. Walesovi se moc nevěří. Němci mají šestkrát dražší pracovní sílu, Jugoslávie se rozpadá. Vaší předností je větší hloubka hospodářství a síla PODNIKŮ, ale Maďaři mají mnohem pružnější vládu. Bojte se, aby Sověti brzy neodstartovali ekonomickou reformu, změnili byste se z brány na Východ v enklávu", řekl dr. O. Jonáš, viceprezident Salomon Brothers I. L. London na pražském semináři pro více než dvě stovky šéfů československých podniků přeshlapujících na prahu privatizace, který je náborovou akcí poradenské firmy Plán Econ Capital Group. Přítomným jistě uvízla v hlavě informace, že velké koncerny obcházejí svět, hledají nejvýhodnější nabídku. V Irsku je vláda ochotna zaplatit ze svého rozpočtu i dvě třetiny ceny nově zbudované továrny, jen aby zaměstnala obyvatelstvo. Protože u nás na to vláda nemá, proto bych musíme konkurovat cenou našich podniků. Poradci nabádali, abychom neotáleli, což podpořil i přítomný zástupce bývalého AZNP Škoda Mladá boleslav, když konstatoval, že jejich podnik ztratil za rok vyjednávání třicet procent ceny.

(Mladá fronta - Dnes č. 148/91, str. 2)

SOS z Banskej Štiavnice

Jeden z najkrajších klenotov našej histórie, Banská Štiavnica sa už vyše desaťročia usiluje o svoju záchranu. Ochrana jej historických pamiatok v minulom režime siahala až po hranicu samotného spadnutia. Hoci katastrofálny stav mesta prinútil veľkých bývalého režimu, aby spustili svoje zraky aj na rozpadávajúce sa objekty, nič nezakryje fakt, že veľkoryso podaná pomocná ruka z ich strany bola zväčša prázdna. S obnovou pamiatok v Banskej Štiavnici sa síce začalo, ale práce sa sústredili najmä na Trojičné námestie. Historické jadro mesta však neobsiahne všetky objekty hodné záchranu. A peniaze opäť nie sú a tak Banská Štiavnica opäť volá SOS. Prihovára sa vlastnému národu, aby nebola nútená predať sa za valuty ako radodajná dievka. V minulom roku požiadal magistrát Ministerstvo vnútra SR o súhlas na vyhlásenie národnej zbierky. Koncom apríla, hoci s veľkým meškaním, tento súhlas dostal. Preto všetci, ktorým záleží na obnove historickej Banskej Štiavni-

ce, môžu prispieť čo aj skromným dielom. Vo Všeobecnej úverovej banke v Žiari nad Hronom je na tento cieľ otvorené konto. Jeho číslo je: 35-14525422. Do včerajšieho dňa bolo na účte 12,5 tisíca korún.

(Smena č. 141/91, str. 2)

Podali si ruky

Zástupcovia jednej z najväčších firiem v oblasti telekomunikácií v Rakúsku - SCHRACK ELEKTRONIK AG Viedeň - a predstavitelia Tesly Stropkov podpísali v Bratislave zmluvu o kooperácii. Na jej základe začínajú v Stropkove s výrobou moderných účastníckych aparátov, digitálnych telefónnych záznamníkov a malých pobočkových ústrední. Naša firma sa chce za pomoci firmy SCHRACK presadiť aj na západnom trhu. Rakúska zasa hodlá cez dobré kontakty Tesly preniknúť na sovietsky trh.

(Pravda č. 141/91 - str. 12)

=====

z chystaných a uskutočnených podujatí

=====

Medzinárodný poľnohospodársky veľtrh v Rakúsku

V dňoch 31. 8. - 8. 9. 1991 usporiadajú v rakúskom mestečku v Riede, neďaleko hraníc s nemeckým Bavorskom, medzinárodný poľnohospodársky veľtrh. Vlani ho navštívilo okolo milióna záujemcov a tohto roku očakávajú usporiadatelia aj návštevníkov z Česko-Slovenska. Na veľtrhu sa predstaví 1989 vystavovateľov, z toho 709 zo zahraničia. Zatiaľ sú prihlásení dvaja zo Slovenska. Iste upúta tradičná expozícia špičkovej poľnohospodárskej techniky, prehliadka typického červenostراتkého dobytku s kombinovanou mlieko-mäsovou úžitkovosťou a osivársky veľtrh IFA-SÄ, ako aj náučná výstava poľnohospodárskeho stavebníctva a na nej vynovené drevenárske centrum. Agrostavebnícka expozícia bude praktickou ukážkou výstavby či rekonštrukcie poľnohospodárskych objektov i rodinných domov a chatiek. Rakúski usporiadatelia veľtrhu ukazujú, že budúcnosť nepatrí vývozu potravín, ale čoraz viac exportu technológií, zariadení a systémov modernizujúcich poľnohospodárstvo.

O medzinárodnej výstave učebných pomôcok a didaktickej techniky MEDACTA '91

V dňoch 4. - 8. 6. 1991 pod gestorstvom Pedagogickej fakulty v Nitre, Ústavom informácií a prognóz Bratislava a Výskumným ústavom pedagogickým Bratislava sa uskutočnilo medzinárodné podujatie orientované na koncepčné smery technického rozvoja školstva a ich návaznosť na teoretické východiská pedagogických disciplín.

Hlavným organizátorom vedeckých podujatí a výstavy bol organizačný výbor vytvorený pri Pedagogickej fakulte pod názvom MEDACTA (Média v didaktike).

Na odborných seminároch v 12. sekciách vystúpilo 189 odborníkov z príslušnej oblasti, z toho 20 zo zahraničia pred 1050 prítomnými účastníkmi. Popri odborných seminároch bola uskutočnená i vedecká konferencia k problematike vzdelávania. Na konferencii vystúpilo 68 domácich a 7 zahraničných odborníkov za prítomnosti 290 účastníkov. Hlavnými témami konferencie bola problematika didaktickej technológie v príprave učiteľov, didaktický princíp názornosti v dielach J. A. Komenského a počítačom podporovaná výučba.

Semináre boli zamerané na problémové oblasti: Vplyv prostredia na rozvoj osobnosti dieťaťa; Poslanie kresťanských škôl v pluralistickej spoločnosti; Využívanie moderných učebných pomôcok na špeciálnych školách; Postindustriálna didaktika vo výtvarnej pedagogike; Didaktická efektívnosť učebníc a ďalšie.